

2024.-tavaszától

PROGRAMOK A BIOLÓGIAI SOKFÉLESÉG JEGYÉBEN

PROGRAM AJÁNLATOK ZÖLDTERÜLETEK,
KÖZÖSSÉGI VAGY MAGÁN KERTEK TULAJDONOSAINAK,
ÖNKORMÁNYZATNAK, CIVIL SZERVEZETEKNEK

stratégiai partner:
BARKE Iris kft

© 2024. Magyar Biodiverzitás-kutató Társaság.
Minden jog fenntartva.

készítette:

Sallee-Kereszturi Barbara
Magyar Biodiverzitás-kutató Társaság

A – Szakértők által lebonyolított programjavaslatok

A PROGRAMOK HÁTTERE

Az egyes zöldterületek beágyazottsága a környezetükbe és a lakosok érdeklődése alkalmassá teszi őket arra, hogy a biológia sokféleség egyik bemutató helyévé váljanak, ahol megtapasztalhatóvá válik a fajok sokszínűsége és maga a biodiverzitás jelentősége. Akár elméleti oktatás és/vagy gyakorlatok keretében és útmutatók segítségével. Egyúttal megismerhetővé válnak azok, az egyének által is megvalósítható lépések, melyek környezetünk fenntarthatóságát erősítik. A programok középpontba helyezik a belső motivációt, a tanulást és azt, hogy saját magunk is tegyünk helyes lépéseket a jó közérzetünkért.

A szakértőkből álló Magyar Biodiverzitás-kutató Társaság közhasznú egyesület rendezvényei és így a biológiai sokféleség témaköre évente több száz diákot, egyetemi hallgatót, fiatal kutatót érnek el. Ugyanígy több száz laikus érdeklődőt és helyi érdekeltet vonnak be bevált módszerekkel (Citizen Science, Morphospecies gyakorlatok, tanuló-túrák, előadások, műhelymunkák stb.) a biodiverzitás gyakorlati megismerésébe, megtapasztalásába. További információ Társaságunkról: a www.biodiverzitasnap.hu weboldalon és a programjavaslatok végén található [angol nyelvű tevékenység-áttekintőben](#).

AMIT A PROGRAMOK TARTALMAZNAK:

- előkészületek, beleértve a meghirdethető program-leírást, javaslatok társítható projektekre
- rendezvény lebonyolítása szakértő(k) bevonásával
- a rendezvényhez szükséges eszközök szolgáltatása
- rövid írásbeli beszámoló a programról

A rovarok, beporzók pusztulása Európa szerte megtapasztalható természetvédelmi probléma. Ahol élőhelyek tűnnek el, vagy nagy a mezőgazdasági vegyszerhasználat, különösképpen érdemes figyelmet fordítani egyszerű, lakossági módszerekre a beporzó rovarok védelmében. Városok belterületén is.

A **beporzóbarát kertek** olyan élőhelyfoltokat biztosítanak, melyek beilleszthetők a városképbe, de saját otthonunk közelében is kialakíthatunk ilyen kertrészeket, ágyásokat, hiszen ezek minél sűrűbben helyezkednek el, annál átjárhatóbbak az állatok számára. Sok ember zavarónak, kellemetlennek éli meg a rovarokat, viszont hasznosságukat épp a beporzók példáján keresztül lehet szemléletesen és hatékonyan ismertetni és elfogadottá tenni.

- A szakértők elméletben és gyakorlatban mutatják be a helyi rovarvilág sokféleségét
- Miként dolgozik egy rovarszakértő? Hogyan határozza meg a fajokat? Mi az a rovarcsapda?
- Gyakorlat: fűhálózás, rovarszálló készítése
- Beporzóbarát kert: jó példák, útmutató és bemutató

KLÍMABARÁT KISKERT

Sok közösségi és városi kiskerttulajdonos már felfigyelt arra, hogy klíma- és környezetbarát módon is megtermelhetjük saját zöldségeinket, gyümölcsöinket. A workshop a gyakorlatban is bemutatja, hogy miként lehet egy kiskertet klímabaráttá tenni. Együttal rávilágít a **klímavédelem** és a **biológiai sokféleség** kapcsolataira is.

- Komposztálás, mulcsozás, kerti vízgazdálkodás, vegyszermentes termesztés
- Palánták sokfélesége és palántanevelés
- Helyi és globális összefüggések

MADÁRMEGFIGYELÉSEK, MADÁRODÚK, MADÁRBARÁT KERTEK

A “madárbarát kert” ma már fogalomná vált, a madárcsiripelést, a különböző énekhangokat sokan figyelik. Fontos viszont azon lépések ismerete is, amikkel kertjeiket, zöldterületeinket, parkjainkat madárbaráttá tudjuk kialakítani, hogy hazai madaraink minél több élő- és főképpen fészkelő helyet találjanak. A program, mely fiatal és idősebb érdeklőket is megszólít, madármegfigyelésekre is nyújt lehetőséget, egyúttal felhívja a figyelmet Magyarország madárállományának sokféleségére.

- Kertekben lévő gyümölcsfák és bokrok jelentősége és sokfélesége
- Miként bántunk madarak okozta szennyeződésekkel?
- Javasolt madárvédelmi eszközök és módszerek, odúk, itatók, madáretetés
- Házaknál és kertekben végezhető mindennapi gyakorlati madárvédelem

(ÉJJELI) LEPKÉSZÉS

IDŐTARTAMA: 4 ÓRA

A lepkék jelentős többsége éjszakai lepke, ezért alkonyatkor és éjjel figyelhetők meg a legjobban. Hazánkban megközelítőleg 3400 lepkefaj él, több mint 95%-uk az „éjszakai”. Testük általában vaskosabb, szőrösebb, fejük arányaiban kisebb, mint a nappaliaké. Mivel a röptük gyors, a szakértők úgynevezett lámpázási módszerrel csalogatják őket a megfigyelőkhöz. Az éjjeli lepkéknek kiemelkedő ökológiai szerepük van többek között növénybeporzókként is.

Akár egyidőben a denevérek megfigyelésével.

- Lepkehálózás, lámpázás
- Közelről megfigyelhető, megismerhető fajok
- Éjjeli lepkéfényképezés

DENEVÉREK MEGFIGYELÉSE

IDŐTARTAMA: 4 ÓRA

A 20 óra körül kezdődő program elején a résztvevőket röviden tájékoztatjuk a helyszín élőhelyi sajátosságairól, és ezen (városi) környezetnek a denevérek életében betöltött fontosságáról. Alapvetően egy-egy térséghez kötődő (pl. város) fajokról van szó, megfigyelésüket részben kézi ultrahang-detektorral és speciális függőnyhálókkal végezzük.

A hálók felállítását a résztvevők is segíthetik. Feljegyezzük az első denevér megjelenésének idejét, az egyedek nagyságát és számát. A rendezvény által a résztvevők egyben ízelítőt is kaphatnak a hazai denevérkutatásról, és e speciális emlőscsoport biodiverzitásában betöltött fontosságáról. **Akár egyidőben az (éjjeli) lepkészéssel.**

- Résztvevők aktív bevonása, megfigyelések kutatói útmutatás szerint
- Interaktív tevékenység, detektorozás, hálózás
- Fajok meghatározása, a kutatómunka népszerűsítése

INVÁZIÓS NÖVÉNYEK

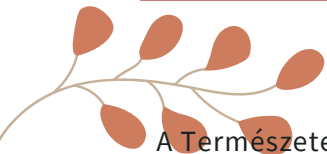
IDŐTARTAMA: 3 ÓRA

Az inváziós fajok (idegenhonos özőnfajok) ültetése nagy csábítást jelenthet kertészetekben és kertekben, mivel attraktívak és tűrőképesek. Viszont egyúttal potenciális veszélyt jelentenek hazánk őshonos növényzetére, biológiai sokféleségére és a természetes életközösségek ökológiai egyensúlyára. Ezen felül betegségeket (pl. allergiákat) is okozhatnak. Mindazonáltal a változó éghajlatunk kihívás elé állítja a (kis-)kerttervezőket az adott viszonyokat jól tűrő növények kiválasztásakor, amihez nem csak ezek ismerete szükséges, hanem az özőnnövényeké is.

- Botanikusok által és természetvédelmi szempontból a legveszélyesebbnek tartott növényfajok
- A helyes védekezés, alternatívák, jó választások
- Kiskerti inváziós Kisokos - elmélet, bemutató és gyakorlat

TERMÉSZETESSÉGMÉRÉS

IDŐTARTAMA: 3 ÓRA

A Természetességmérés egy olyan, ökológusok és botanikusok által kifejlesztett módszer, amivel egy élőhely vagy kijelölt terület természetközelségét meg lehet állapítani. A mérés eredményei segítenek annak a megítélésében, hogy a minket körülvevő zöldterületek és élőhelyek növényzete mennyire természetes vagy leromlott. A módszer (rövid bevezető után) laikusok és diákok által is alkalmazható, és jó alapot nyújt későbbi részletesebb felmérésekhez is.

- Rövid elméleti bevezető, majd gyakorlat, önálló munkával is
- Időseknek és fiataloknak (kb. 14 éven felül) ajánlott
- A gyakorlat keretében számos más téma is helyet kap, pl. a biológiai sokféleség és a klímaváltozás összefüggései egyes élőhelyek természetességével

KERTEK BIODIVERZITÁSA

IDŐTARTAMA: 3 ÓRA

Aki saját vagy közösségi (kis-)kertjénél ügyel a biológiai sokféleségre, számos lehetőséget talál arra, hogy tegyen környezetünkért, a természetvédelemért és saját egészségéért. Közismert, hogy az „ökokertek” gazdagabb fajszámmal bírnak. Egy biodiverz kiskert környezetbarátabb és a helyes technikákkal és módszerekkel akár vegyszermentes is lehet, mivel nem kell külön védekezni a károsítók ellen. Ezzel sok pénzt és időt is spórolhatunk. Emellett egy kiskert sokfélesége is gyönyörködtet.

- Helyes tervezés, mozaikosság
- A körforgásos gazdálkodás elemei
- Jó és legjobb gyakorlatok bemutatása
- Talaj- és növénygondozás
- „1000 és 1” lehetőség a sokféleségre

ZUZMÓK JELENTŐSÉGE

IDŐTARTAMA: 3 ÓRA

A zuzmók diverzitása, ellenállóképessége egyedi tulajdonságaiknak köszönhetően nagy, egyúttal számos hasznot hoznak, így pl. pusztulásukkor is, amikor a humusz részét képezik és tápanyagokban gazdaggá teszik a talajt, segítve növények és más élőlények fejlődését. A fák kérgén és épületek falán, de más helyeken is megtelepedő zuzmók kiváló indikátorai a városi levegő szennyezettségének. Egy-egy terület általános légszennyezettségének függvényében a zuzmók egyed- és fajszáma is változik, az erősen szennyezett zónákban ún. zuzmósivatagok alakulnak ki. Budapest zuzmói is többet árulnak el a természetközeli élőhelyek és lakott területek kapcsolatáról, mint azt a laikusok gondolnák.

- Zuzmók sokféleségének bemutatása, kicsiben, nagyban
- Kiválasztott helyek zuzmótérképe, mit árulnak el a zuzmók környezetünkről?

B - “Kis Biodiverzitás Napok” - egynapos közösségi felmérések

VARIETAS DELECTAT - A SOKFÉLESÉG GYÖNYÖRKÖDTE!
A KÖZÖSSÉG BEVONÁSA CITIZEN SCIENCE MÓDSZERREL

IDŐTARTAMA: 16 ÓRA

A Magyar Biodiverzitás-kutató Társaság szakértői lehetőséget nyújtanak arra, hogy helyi és környékbeli lakosok, érdeklődők, diákok/ fiatalok részt vehessenek biotikai gyűjtésben, így megismerhessék a biológusok és kutatók terepi, gyakorlati munkáját és gyűjtő, megfigyelő módszereiket.

A "**Kis Biodiverzitás Napok**" programsorozatban a Magyar Biodiverzitás-kutató Társaság már több száz fiatalt vont be hatékony módszerekkel a szakmai tevékenységbe. Érdeklődő fiatalok (mellékesen oktatók is) a rendezvény után is tarthatják majd a kapcsolatot a Társasággal, így részt vehetnek más rendezvényeken is.

A programok már reggel 7 órakor kezdődnek madarászással, és este zárulnak denevérek megfigyelésével. Közben az érdeklődők bogarászásban, gombák, edényes növények és zuzmók megismerésében, természetességmérésben és sok más érdekes feladatban vehetnek részt. A programokhoz Társaságunk biztosítja az eszközöket. Az egyes csoportok a nap folyamán rotálnak, így a részt-vevők több témakört is megismernek.

A “Kis Biodiverzitás Napok” keretében a biológiai sokféleséget tematikus bemutatók által is közelebb hozzuk az érdeklődőkhöz. Vetélkedők, ismeretterjesztő játékok és előadások gazdagítják a programot, amit mindenkinek jó szívvel tudunk ajánlani.

- Sokféleség kicsiben és nagyban - bemutatók
- Gyűjtsünk, tanuljunk! - szakértők vezetésével
- Mi fán terem a rovarcsapda? és más érdekességek
- Állati városlakók - nyomvadászat
- Kreatív foglalkozások a biológiai sokféleség jegyében

C - Tematikus képzések, workshopok

A javasolt rendezvények fontos témákat tudatosítanak és diákokkal és felnőttekkel egyaránt ismertetik meg a biológiai sokféleség és a fenntartható fejlődés tartalmait, valamint a helyi cselekvési lehetőségeket. A programoknak számos folyománya lehet, példaképpen, hogy diákok a közösségi szolgálatukat ebben a témakörben tudják teljesíteni, vagy hogy a tartalmak szerves részeivé váljanak helyi oktatásoknak és kerületi rendezvényeknek.

C.1 - Nyári többnapos programajánlatok

A BIOLÓGIAI SOKFÉLESÉG DIDAKTIKÁJA

IDŐTARTAMA: 3 NAP, ELMÉLET ÉS GYAKORLAT

Kerületi tanárok, oktatók, képzéseket indítók részére. A rendezvény a helyi adottságokra épülő biológia, ökológia, földrajz és természettudomány tantárgy oktatását is erősíti. Foglalkozik a diákok érdeklődése és belső (intrinzikus) motivációja felkeltésének módszereivel és feltárja a fenntartható fejlődés megvalósításának útjait, lehetőségeit. A tartalmak felhasználhatóak jeles napok (fák és madarak napja, Föld napja stb.) alkalmából és a Fenntarthatósági Témahetek keretében is.

- Helyi oktatás és oktatók erősítése, helyi adottságok figyelembevétele
- Jó és legjobb hazai és nemzetközi gyakorlatok, eredményorientált workshop
- Óvodai, iskolai kiskertek biodiverzitása

LEGYÉL TE IS KUTATÓ! - FIATALOK RÉSZÉRE

IDŐTARTAMA: NAPI 4 ÓRA, 5 NAPON ÁT

A Magyar Biodiverzitás-kutató Társaság szakértői lehetőséget nyújtanak arra, hogy helyi és környékbeli diákok/ fiatalok részt vehessenek biotikai gyűjtésben, így megismerhessék a biológusok és kutatók terepi, gyakorlati munkáját és gyűjtő, megfigyelő módszereiket. A "**Legyél Te is kutató!**" hívószó alatt a Magyar Biodiverzitás-kutató Társaság már több száz fiatalt vont be így módon a szakmai tevékenységbe.

- Minden nap más témakörök, más fajok bemutatása
- A biológiai sokféleséget növelő módszerek/létesítmények megismerése a gyakorlatban
- Kreatív foglalkozás a biodiverzitás témaköreihez kapcsolódva

A BIOLÓGIAI SOKFÉLESÉG GYÖNYÖRKÖDTE! BIOLÓGIAI SOKSZÍNŰSÉG ÉS MŰVÉSZET

IDŐTARTAMA: HÉTVEGI PROGRAM, NAPI 4 ÓRA

Interdiszciplináris kezdeményezés a biológiai sokféleség megismerésére és bemutatására, fiataloknak és idősebbeknek egyaránt.

- Művészeti és természettudományos alapok
- Bevált didaktikai módszerek
- Eredményorientált foglalkozások

C.2 - Kerekasztal beszélgetések, fórumok

HELYI LAKOSOK, DÖNTÉSHOZÓK ÉS STAKEHOLDEREK RÉSZÉRE

JÖVŐFÓRUM: KÜLÖN ÁRAJÁNLAT SZERINT

Az igény szerint 2-3 órás rendezvények aktuális témákat karolnak fel, melyek helyi jelentőséggel is bírnak. A szakszerűen moderált beszélgetések interaktívak és konkrét javaslatok módszeres felvázolására is alkalmasak. Lehetséges témák (válogatás):

- Biodiverzitás és klímaváltozás
- Fenntartható fejlődés helyben - a gyakorlatban
- Fiatalok bevonása, jövőkép alakítás
- *A Dankó Udvar Támogató Körének megszervezése*

D - Tananyagok helyi iskolák számára

ONLINE TANANYAGOK, MUNKAFÜZETEK ELKÉSZÍTÉSE

ÁRA: KÜLÖN ÁRAJÁNLAT SZERINT

Kiválasztott helyi élőhelyek, zöldfelületek és kertek mentén megismerni a fajok és élőhelyek sokféleségének jelentőségét hiánypótló a Tanulás a Fenn-tartható Fejlődésért keretében. A megközelítés erősíti az iskolások kapcsolódását saját környezetükhöz és az egy életen át tartó tanulás alapjait. A tananyagok rávilágítanak a konkrét helyi cselekvések lehetőségeire is, így segíthetik elkerülni a gyakorta felmerülő környezeti- és klímaszorongást.

- Helyi fajok szakszerű bemutatása, listázása, közérthető megjelenítése
- Digitális (letölthető) és nyomtatott tananyagok, munkafüzetek készítése

E - Konzultáció és fenntarthatósági kommunikáció

TANÁCSADÁS, OKTATÁS, KONCEPCIÓK KIDOLGOZÁSA

- Beszámolókhöz és promóciós anyagokhoz tartalomszolgáltatás
- Kisfilmekhez koncepciók, demonstrációk/bemutatók (példa a képre történő kattintással)
- Interjúk, podcastok, nyilvános fórumok, beszélgetéseken való részvétel
- Tanácsadás minden, a biológiai sokféleség és a fenntartható fejlődés helyi megvalósításával, valamint közösségek bevonásával kapcsolatos témában

Biodiverzitás napok természetbúvár szemmel

Hungarian Biodiversity Research Society

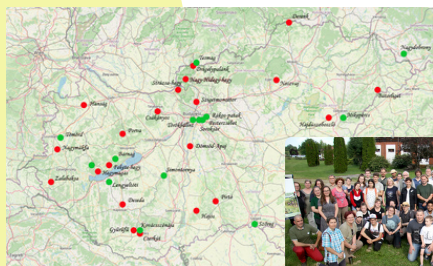
Summa naturae

Magyar Biodiverzitás-kutató Társaság

Ungarische Gesellschaft für Biodiversitätsforschung

Biodiversity Days

- 3 days / 70-80 experts /
20-25 students / local pupils and
interested laymen
- interdisciplinary research
 - cooperation with National Parks
 - supported by local municipalities
 - stakeholder involvement
 - dissemination of results
 - sustainable communication

Publications

- multi-taxon collective
volumes
- handbooks for teaching
& training
 - Sustainability Curricula
guides

BioData Hungarica –
Journal: Species
checklists for Hungary
and the Carpathian Basin

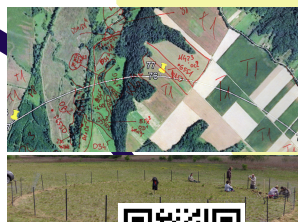
Strategic partner:

BARKE Iris LLC

Sustainable Projects & Communication

Data collection, surveys & monitoring

- expertise and consultation
- management plans for protected areas
 - impact assessments
 - habitat mapping
 - measuring close to naturalness
 - multi-taxon research
 - wildlife protection programs
 - Sustainability Curricula
 - teambuilding trainings

Small Biodiversity Days

- 1-2 days / 6-8 experts /
15-20 students
- field work
 - teaching & training
 - learning by doing

Learning Region project: Lake Balaton

A sustainable vision for an
entire region

- transdisciplinary research
- knowledge management
- data collection and monitoring
- Nature Based Solutions
- sustainable local projects
- Learning Circles
- youth involvement
- cooperation with local inhabitants,
municipalities and entrepreneurs
- international best practices since 2006

Key approach:
*How can we interest a region in its own
ecological, economical and social well being?*

*Regular program
on the Civil Radio
Hungary*

Science & Art & Crafts

Interdisciplinary initiative to
explore and exhibit local biodiversity

International projects & cross border cooperation

Exchanging data and methods

1 - At the 22th SEH (Societas
Europaea Herpetologica)
Congress, UK (2023)

2 - MICS: measuring the
impact of citizen science,
Creek Rákös restoration,
Budapest, HU (2020-22)

3 - Albania: herpetology
and entomology joint
research program
with the University of
Debrecen, HU (2008)

4 - GRUNTVIG program, SL (2013)

5 - UNESCO Man and Biosphere cross border
program: Mur-Drava-Danube, (2021)

6 - LAPBIAT program: Herpetology survey at
the Oulanka Research Station, FI (2011)

7 & 8 - Cross border Biodiversity Days
Drégelypalánk, HU and Ipelske Predmosti,
SK (2008)

